

John Waithaka
arbetar på Logent AB i Skövde:

**Stampspråket Kikuyu
blev inget hinder för
perfekt svenska**

LEDAREN

Poul Hansen, ordförande IF Metall Västra Skarborg

Nu är detta året snart till ända. Jag hoppas att 2022 blir ett bättre år att vi kan hålla viruset i schack, och att vi kan börja umgås normalt.

Många av oss har inte haft möjligheten att jobba hemifrån utan har försökt hålla i gång Sverige så gott det gick. Vad detta har gjort med oss vad det gäller arbetsmiljön och psykisk ohälsa får tiden utvisa.

Vi har några verktyg som vi kanske behöver läsa på ex OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö AFS 2015:4) där hittar vi mycket om de regler som gäller vid sådana problem.

Vi behöver utbilda våra skyddsombud för att på bästa sätt kunna hjälpa våra medlemmar. Vi behöver också stärka våra SO stå upp för dem när arbetsgivarna försöka sätta press på dem och ifrågasätter deras uppdrag. Arbetsmiljö är något som vi alla måste hjälpas åt med. Arbetsgivare och arbetstagar måste gemensamt jobba för en bra arbetsmiljö. Gör vi inte det kommer vi aldrig att lyckas skapa bättre arbetsplatser.

Man blir lite skrämmd när man hör hur diskussionen går om att låta äldre som är utslitna behöva gå tidigare i pension med allt vad det innebär ekonomisk för den enskilde. Man hör

däremot inget om hur vi ska kunna förbättra arbetsmiljön så det är möjligt jobba till pensionen utan att vara utsliten och därmed få aktiv tid som pensionärer.

Det borde vara det mest samhällsekonomiska att göra. Så våra fler och fler äldre kan vara aktiva/friska längre. Därför anser jag att vi behöver stärka arbetsmiljöverket och bygga upp arbetslivsinstitutet igen, för det behövs forskning.

Den borliga regeringen beslutade 2006 att lägga ner arbetslivsinstitutet. Det är dags att återigen starta upp det efter de 15 förlorade åren och det mycket dåliga beslutet som togs då.

Hittills i år har 27 arbetare omkommit på jobbet. Detta är 27 för många. Det behövs krafttag emot detta. Vi kan inte ha det så att några som går till jobbet inte kommer hem igen. Därför måste vi genom att stärka arbetsmiljöarbete och forskningen jobba för att utveckla säkrare arbetsplatser.

På många små arbetsplatser finns inga eller i bästa fall ett skyddsombud och de behöver ofta hjälp från våra RSO (regionala skyddsombud) som är av avdelningarna valda SO som åker ut hjälper till på små arbetsplatser. Våra RSO är välutbildade och är en bra hjälp på dessa arbetsplatser. De kan däremot inte alltid vara närvarande. Det därför viktigt att vi stärker våra SO på små arbetsplatserna med utbildning och hjälper dem att skapa närverk.

Poul Hansen

I DETTA NUMMER

Psykisk ohälsa, vad är det egentligen?	4	Min matlåda	12
Trygg med truck	6	Dagens fråga	12
Behöver du hjälp i ett försäkringsärende?	7	När det är för varmt på jobbet	13
PORTRÄTT: John Waithaka	8	46 kvinnor dog vid Vulcan 1875	14
Mikael, Lastbilmek, har alla fingrar kvar	10	Lös korsordet – vinn priser	16

Redaktion

Pär-Ola Olausson, ansvarig utgivare. Telefon 0500-42 41 70.

E-post: par-ola.olausson@ifmetall.se

Christer Andréasson. Telefon 0510-48 41 45

E-post: christer.andreasson@ifmetall.se

Jonny Alfredsson. Telefon: 0706-617 787

E-post: jonny.alfredsson@ifmetall.se

Omslagsfoto: Jonny Alfredsson.

Produktion: Redaktionen i samarbete med Olle Sjöstedt Information AB, Västerås.

IFMETALL
Västra Skarborg

IFMETALL
Östra Skarborg

Utgivning 2022 – distribueras med Dagens Arbete

Skarborgsnytt nummer 1.

Skarborgsnytt nummer 2.

Skarborgsnytt nummer 3.

Skarborgsnytt nummer 4.

11 mars

23 juni

13 oktober

22 december

facebook

Samarbetet ger studierna bredd och kompetens

– Vi vill stärka skyddsombuden

Jag tänkte här skriva lite om skyddsombuden och deras utbildningar. Och det här som vi på avdelningarna i Västra och Östra Skaraborg kommer in. Vi samarbetar kring studier för att ge våra skyddsombud en så bra kompetens vi bara kan.

Jag kommer i texten att använda förkortningen SO för skyddsombud. Men just SO har ju en grundutbildning som heter **Bättre Arbetsmiljö (BAM)**. Men det är en grundläggande utbildning som är allmänt hållen för att ge kännedom om de viktigaste reglerna och om uppdraget. Ett SO ska ju även gå en **grundutbildning för förtroendevalda som heter Agera**. Men sen kommer kunskapsutbildningarna in i bilden.

En sån utbildning som är jätteviktig är **Systematiskt Arbetsmiljöarbete (SAM)**. Här går vi igenom Afs, en som behandlar SAM. Hur kommer vi igång att jobba systematiskt. Vad finns det för skyldigheter att söka och åtgärda risker. Vad gör jag som skyddsombud om inget händer. Hur jobbar vi för att förebygga skador och ohälsa. Hur identifierar man en risk. Denna Afs är grundläggande för allt miljöarbete.

Minst lika viktig blir **Psykosociala faktorer/OSA**. Denna utbildning bygger också på Afs som helt enkelt kallas OSA. Nu kommer vi in på stressen på jobbet. Hur ska den frågan hante-

Foto: Christer Andreasson

Västra och Östra Skaraborgs studiesamverkan ger ett omfattande kursutbud.

ras? Vad kan jag som skyddsombud göra? Vad ska arbetsgivaren tänka på? Denna Afs har blivit bortglömd. När den kom så blev det mycket snack för många insåg att om vi lär oss den så har vi ett bra verktyg. Men vi glömde bort att lära oss. Vi glömde bort att lära oss att arbetsgivaren inte får lägga på oss hur mycket uppgifter som helst bara för att det är kort om folk. Denna Afs är den som behandlar kränkningar på jobbet också. Och här har vi arbetsmiljöproblem. Stress och kränkningar leder till dold ohälsa och dolda dödstal i form av självmord.

Belastningsergonomi är även den en utbildning som bygger på en Afs. Hur ska frågor som hur man lyfter och drar saker hanteras. Vibrationer vad gäller

där? Likaså med buller och belysning. Allt detta går in under belastningsergonomi. Hur ska dessa risker identifieras och åtgärdas?

Kemikalier hur ska dessa frågor hanteras? Där har vi en utbildning som heter **Kemiska hälsorisker**. Och gissa vad, vi har en Afs där också. Och här går vi helt enkelt igenom SO:s roll och rättigheter när det gäller deltagande i dessa frågor. Även saker som hur kommer kemikalierna in i vår kropp tas upp.

Dessa är några av de viktigaste vidareutbildningarna vi har efter BAM. Jag hör ofta att ”– nu har ju SO fått sin BAM, så de har fått sin utbildning”. Detta är fel! De har fått sin grundutbildning, men kunskaperna kommer i vidareutbildningarna. Hur ska ett SO fixa uppdraget utan ämneskunskaper!? Ett skyddsombud måste gå dessa utbildningar och vi har fler. Hur ska man annars kunna se till att medlemmar har en säker miljö att arbeta i? Sen ska de även gå de vanliga fackliga utbildningarna som LIA och Kollektivavtalet.

Det är många kurser, så ta inte allt på en gång. Detta får ta ett par år. Arbetsgivaren blir inte glad heller om man inte tänker sig för.

Text: Mikael Gustavsson

mikael.gustavsson@ifmetall.se

IF Metall Västra Skaraborg

De La Gardievägen 8. 531 50 LIDKÖPING

Telefon: 0510-48 41 30

Internet: www.ifmetall.se

E-post: postbox.avd28@ifmetall.se

IF Metall Västra Skaraborg innefattar dessa kommuner:

Essunga, Mariestad, Lidköping, Skara, Vara, Götene, Töreboda, Grästorp, Gullspång.

IF Metall Östra Skaraborg

Skåningstorpsvägen 5, 541 65 Skövde

Telefon: 0500-42 41 70 **Fax:** 0500-41 34 70

Internet: www.ifmetall.se

E-post: postbox.avd27@ifmetall.se

IF Metall Östra Skaraborg innefattar dessa kommuner:

Skövde, Hjo, Tidaholm, Falköping, Karlsborg, Tibro.

Psykisk ohälsa, vad är det egentligen?

Något diffust...men vanligt, läkningen

Det pratas om det, men det syns ju inte. Då kan det väl ändå inte finnas, eller?

Vad menas egentligen med att gå in i väggen?

”Det är väl bara svaga människor som drabbas av sådant, så att det kommer aldrig att hända mig” Eller?

Så mycket frågor om något som vi nästan hör talas om dagligen. Vad handlar detta med psykisk ohälsa om egentligen och hur kan vi möta den på våra arbetsplatser?

När någon har ont inuti

Jag upplever att det är så många av oss som inte riktigt vet hur vi ska bemöta någon som har detta sjukdomstillstånd. För många känns det väldigt diffust. Möter vi en kompis som haltar så hämtar vi ett par kryckor, blöder någon blir det ett plåster, ...ont i huvudet? Värktabletter! Men hur gör man när någon har ont inuti?

Hur och var kan man bryta ett ben? Det finns inget universellt svar på den

frågan, samma sak gäller för den psykiska ohälsan.

Det finns en mängd olika anledningar att drabbas och på olika sätt, för många smyger sig sjukdomen sig på över lång tid och det är många faktorer som gör att man kan drabbas.

För att förklara det så enkelt så möjligt, skulle jag säga att det är en långvarig stressbelastning utan återhämtning.

”Läkningen” skiljer ut sig

En av de saker som kanske skiljer mest mot andra sjukdomar är väl läkningen. Får du halsfluss, vet du att du normalt kommer att vara frisk inom ett par veckor.

När det gäller den psykiska ohälsan, finns det inget svar på den frågan. Det är olika för olika personer, men det brukar ta tid att bli frisk. Frågan är om man någonsin blir helt återställd?

Utbildning om psykisk ohälsa

Våren 2019 fick jag i min roll som handledare en förfrågan från ABF i Västra Götaland om jag ville vara med i ett

projekt att ta fram en utbildning om psykisk ohälsa i vår vardag. Den har fått sättas på paus på grund av pandemin.

Jag kände ändå att jag ville göra något åt det här och inte vänta för det finns ett stort behov. Jag lyfte därför frågan till min gruppansvariga på vår klubb och fick ett positivt gensvar.

I november presenterade jag ett material kring psykisk ohälsa för min klubbstyrelse på Volvo GTO.

Vi behöver insikter

Jag är ingen expert, men jag tror på folkbildning.

Det här är en så viktig fråga och många blir drabbade. Vi behöver få en större insikt och förståelse kring psykiska ohälsan för att kunna stötta och hjälpa våra medlemmar på bästa sätt.

Det ligger inte i vårt ansvar att ansvara över detta, men att vara en god medmänniska och stötta våra medlemmar, det kan och ska vi göra.

Det professionella ska vården ta hand om.

Det här kan du göra som kollega

Fråga hur det är med din kollega och fråga kanske en gång extra.

Bry dig och lyssna på det svar som kommer efter din fråga. Lägg lite extra omsorg om din kollega.

Inkludera. Ta inte beslut åt din kollega, som ex: Hen ville nog inte följa med ändå. Låt kollegan bestämma sådant själv. Personen kanske inte orkar men att få frågan kan betyda väldigt mycket.

Krångla inte till det, men våga fråga och se personen.

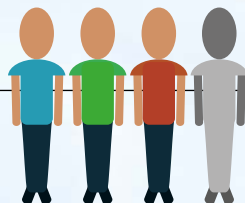
Ulrica Korpi

Om du vill ta reda på mer

På 1177 finns det gott om information och råd om var du kan söka hjälp och hur du kan hjälpa.

www.hjarnfonden.se
www.nsph.se

kan ta lite mer tid

Tre av fyra personer i Sverige har erfarenhet av psykisk ohälsa.

FAKTA

Under punkt 11 i IF Metalls tolv målsättningar med arbetsmiljöarbetet står det.

”Vid rehabilitering ska medlemmar som drabbas av ohälsa känna att de får stöd av IF Metall på vägen tillbaka till arbetslivet”

Det är arbetsgivarens ansvar att arbeta för en bra arbetsmiljö

Från arbetsmiljöverket

Hög arbetsbelastning och problem i det sociala samspelet vanliga orsaker till stress.

Två av de främsta riskerna för att arbetsrelaterad stress ska uppkomma är hög arbetsbelastning och problem som rör det sociala samspelet på arbetsplatsen. Några

andra vanliga risker är skiftarbete, ensamarbete och brister i den fysiska miljön.

Arbetsgivare kan förebygga arbetsrelaterad stress genom organisatoriska åtgärder. Det kan handla om att öka resurserna för att utföra arbetet eller minska kraven i arbetet.

Så blir du trygg med truck Gör rätt från början

Truckar är en del av vår vardag på arbetsplatserna och rätt använt är det en ovärderlig hjälp, tyvärr är det också källa till många och allvarliga olyckor.

Faktiskt så sker det drygt tre olyckor med truckar varje arbetsdag, så jag tänkte gå igenom lite vad som gäller och hur vi skapar en säker arbetsmiljö med våra truckar.

För att börja på rätt sätt så ska vi gå igenom det mest uppenbara nämligen kraven för att få köra truck, då tänker ni truck kort och det är lite halvrikt.

Dokumenterade kunskaper

För att överhuvudtaget få framföra en truck skall man ha dokumenterade praktiska och teoretiska kunskaper för att använda den säkert, så säger lagen. I detta fall är det en AFS som heter 2006:5.

De kunskaperna får man lämpligast genom att gå en utbildning som där man då får ett intyg eller ett så kallat truckkort. Nu behövs det också att arbetsgivaren ger ett skriftligt tillstånd att ni får köra truck på er arbetsplats så är allt klart.

Då kan man börja undra varför vi har runt 1 100 olyckor med truckar varje år?

Arbetsmarknadens parter tillsammans med truckutbildningsföretagen har kommit överens om en standard för hur utbildningen skall ske och den heter TLP-10. En mycket gedigen utbildning

som i slutändan ger en god kompetens för att köra truck, utbildningen är på 40 timmar.

Hur många har då gått en truckutbildning på 40 timmar?

Truckutbildningar har blivit en vild västern bransch där lägsta pris är vad som gäller och oftast är utbildningen fixat på en dag. Här bör man ställa krav att utbildningen SKALL vara enligt TLP-10 och att utbildningen är 40 timmar.

Värt att notera är också att den ansvarige chefen som utfärdar trucktillstånd skall enligt lag ha:

20 § Den som leder och övervakar arbetet med truckar skall ha den kunskap, information och erfarenhet som krävs för att arbetet ska kunna utföras säkert.

Rätt från början

Det handlar om att göra rätt från början och att då alla berörda har fått en utbildning som motsvarar kraven är en bra start på vägen mot att inte ha några olyckor.

Nästa steg är att undersöka arbetsförhållandena och göra riskbedömningar, här är allt från hur truckarna fungerar och används till underhåll och ergonomi av intresse.

Besvär i nacke och huvud

Vi glömmar ofta att truckförarna är utsatta för mycket vridrörelser, en studie visar att man i snitt vrider på huvudet 222 gånger i timmen. Truckförare är överrepresenterade med besvär i nacke och huvud.

Den kanske vanligaste olyckan är klämskador, här försöker vi att separera truckar och gående. Märk upp truckgångar och sätt upp speglar om sikten är skydd. Var noga med att ha uppsikt på dom som befinner sig inom arbets-

Foto: Christer Andreasson

området och ha en bra dialog med dom omkring dig för att säkerställa att ingen kommer i vägen.

Ladda eltruckar – fråga om säkerhet

När det gäller att ladda el-truckar så kommer en annan AFS in i bilden, nämligen AFS 1988:4. Här regleras hur och var vi laddar våra truckar. Läg lite tid på att få en säker laddningsstation och säkerställ att alla som kör truck också vet hur man laddar på ett säkert sätt och inte minst vet hur man hanterar eventuella olyckor.

Ska vara trafikförsäkrade

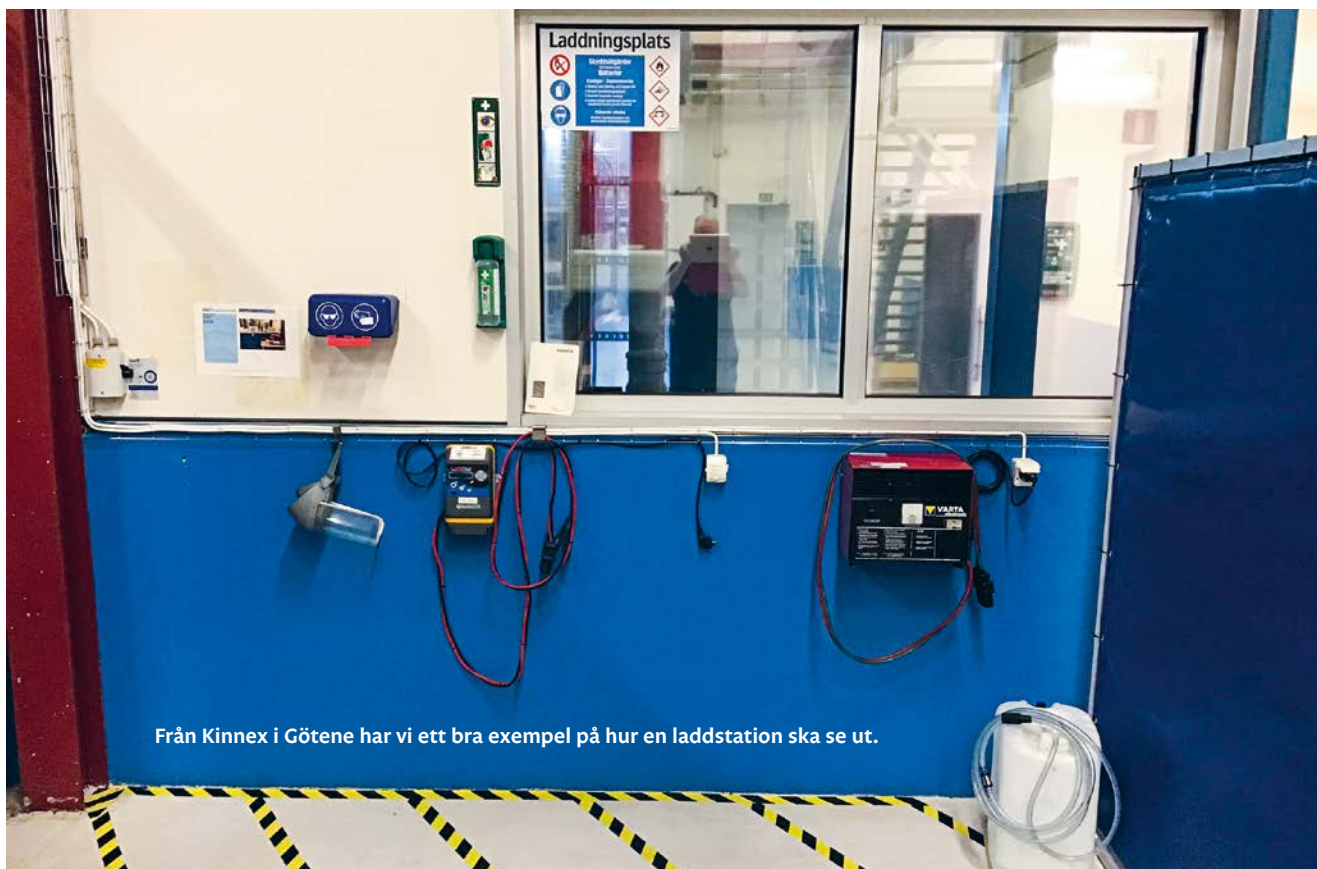
Något som oftast missas är att truckar ska ha en trafikförsäkring. Kanske självklart på större truckar men faktum är att ALLA truckar behöver ha en.

I detta fall räknas trucken som ett motorredskap med en transportfunktion och då går även ledstaplare in under detta.

Bättre utbildning

Sammantaget så är det för mycket olyckor med truckar och vi måste tillsammans jobba mer för att få ner detta, bättre utbildningar är första steget och här måste vi ställa krav på en högre kvalitet än vi har idag.

Vi måste bli bättre på att riskbedöma, att se olyckan innan den händer och vidta lämpliga åtgärder.

Från Kinnex i Götene har vi ett bra exempel på hur en laddstation ska se ut.

Något alla skyddsombud kan och ska göra är att gå mer utbildningar. På avdelning 27/28 har vi idag en av Sveriges bästa arbetsmiljöutbildningar med

bland annat en truckutbildning, men även andra fortsättningskurser efter BAM utbildningen. Jag hoppas för allas skull att vi träffas på någon av dessa.

Text: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

Behöver du hjälp i ett försäkringsärende - kontakta din avdelning Till Insurello kan du säga; Nej tack

Foto: Christer Andreasson

Insurello går ut med reklamen att de hittar försäkringar, driver vårt ärende och hjälper oss att få rätt ersättning.

Det gör vi i IF Metall också. Vi har våra förtroendevalda försäkringsinformatörer ute på våra arbetsplatser som gör samma sak.

Det som skiljer oss från Insurello är att vi gör det GRATIS.

Folksam har i år betalat ut över 13 miljoner till Insurello mellan januari-april, som istället kunde gå direkt till våra medlemmar. De tar 25 procent av ersättningen man är berättigad till.

Har du skadat dig så ta kontakt med din klubb eller din avdelning så får du hjälp.

Vi har också tillgång till LO/TCO Rättsskydd AB med jurister om det gäller en arbetsskada helt kostnadsfritt.

Det är därför vi är medlemmar i IF Metall, för att hjälpa varandra.

IF Metall Östra Skaraborg
Marie Olsson 0500-42 41 73

IF Metall Västra Skaraborg
Shukrije Hiseni 0510-48 41 41

Marie Olsson
marie.olsson@ifmetall.se

Han har sett The big five; elefant, buffel, noshörning, lejon och leopard i vilt tillstånd. I dag är han anställd av Logent AB i Skövde. Hans nuvarande liv tillsammans med Sanna är långt i från Johns uppväxtmiljö med ständiga strider och inbördeskrig, det farliga liv som gjorde att John och hans släkt ständigt tvingades flytta. Läs den spännande berättelsen om John Waithaka, född och uppvuxen i staden Nakuru, Kenya.

En man som är rik med mark och bor i skogen

Svenskarnas skånska innebar svårigh

Va fasen menar jag nu? Denna regniga och stormiga dag kliver jag in i Logent AB:s fabrik i Skövde. Mitt ärende är att prata med John Waithaka som jobbar där.

– Men vadå rik och bor i skogen undrar du? Jo, Johns efternamn Waithaka betyder på hans stamspråk kikuyu, just ”En man som är rik och har mycket mark och som bor i skogen”.

Jag träffade 33-årige John på en av IF Metalls medlemsutbildningar för något år sedan. Han påstod att han bara varit i Sverige i några få år, men det undrade jag verkligen. John talade svenska oerhört bra.

Född och uppväxt i Kenya

– När jag började på SFI i Lund så var det jättesvårt, säger John. Där pratade ju svenskarna skånska...

John är född och uppvuxen i Kenya. I Kenya har man regnperioder på mellan 2–4 månader. Men efter det så har man ett underbart klimat på tempe-

raturer mellan 22–29 grader. Och nu lever han i vårt klimat. Han växte upp med en släkt som drev slakteri.

– Där delade vi gratis ut bl.a. lever från kor till gravida fattiga kvinnor. Släkterna är stora. John har cirka 200 kusiner.

Han är inte rik som kanske rubriken kan antyda. Om John får något över så hjälper han fattiga människor i Kenya.

– Du ser pantflaskorna där utanför fikarummet Jonny, säger han till mig. John har med jobbarkompisarnas goda medgivande åtagit sig att samla in sånt på arbetsplatsen och omsätter det till kontanter och fixar intimartiklar till kvinnor som inte har möjlighet till att köpa sånt själva i hans gamla hemland.

John är uppvuxen i staden Nakuru. I närheten finns nationalparken Lake Nakuru där bl.a. den svarta Noshörningen finns och som är skyddad av vakter.

Han har gått 8 år i grundskola och fyra år i gymnasium. Gymnasium kan

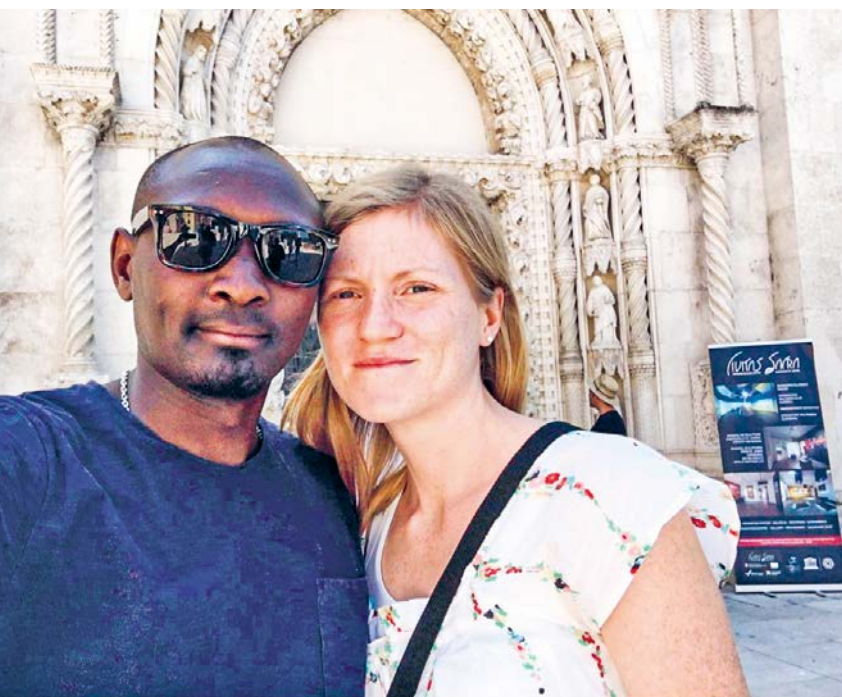
jämföras med att fortsätta läsa matte och språk o.s.v. Men i gymnasiet får alla lära sig att odla säd, grönsaker och allt ätbart. Eftersom Kenya är en f.d. brittisk koloni är de flesta kunniga i engelska. Men det varierar också mellan stammarna och deras olika språk. Det finns 46 olika stammar.

Krig tvingade honom på flykt

När John var liten var det inbördeskrig, strider mellan olika stammar, främst i Nakuruområdet. Det gjorde att John och släkten var tvungna att flytta flera gånger. Senare flyttade John ihop med fyra kusiner i ett (!) rum i huvudstaden Nairobi med ca fem miljoner invånare. Vatten och toa ute på gården.

Där fick han jobb som springpojke på byggena med ca 12 kr/ dag i lön. Det är motsvarande 120 shilling som är Kenyansk valuta. Man arbetar mellan kl 06,00–18,00. Sen fick han jobb som bussvärd. Man hjälper chauffören att få in folk i bussen...

– Då tjänade jag mycket bättre säger

eter när John läste svenska i Lund

han. Lönen ca 50 kr/dag. Detta jobb var inte legalt. – Men när jag senare fick certifikat att utföra detta jobb så jag fick också en uniform. Då var det att legalt arbete. Utav 50-lappen sparade John hälften. – Jag fick köra bussen också när inte polisen såg.

Säljare, volontär och socialt arbete

John utbildade sig som säljare. Han jobbade ganska länge som discjockey och konferencier på stora evenemang. Han älskar skor. Han har också länge varit volontär. Han träffade också svenska volontärer. Han hjälpte Lutherska kyrkan i Kenya med att bjuda elever på mat så att de orkade gå tillbaka till skolan. Man jobbade även med gatufamiljer. – De behöver mat, kläder och hygienartiklar, säger han.

För 120 svenska kronor kan en tjej få intimskydd ett helt år i Kenya. John har haft förmånen att sett i princip hela Kenya. Givetvis har han sett "The big five" – i vilt tillstånd; elefant, buffel, noshörning, leopard och lejon.

– Hemma i Nakuru finns bara den svarta noshörningen och ingen annanstans i världen, säger John.

När han i sitt hjälparbete via Lutherska kyrkan i Kenya träffade svenska Sanna så föll han direkt! – Hon var så vacker, säger han. Men hon var också så charmerande för hon kunde swahili.

Är gift och bor utanför Skövde

Sanna var i Kenya 2015 för att skriva sin Masteruppsats. Den handlade om gatufamiljerna. På den vägen är det. Vi messade och chattade med varandra mycket i början. Senare flyttade vi ihop i Sverige. Paret har gift sig och Johns föräldrar kom till Sverige på brölloppet. De hade tackjackor på sig – brölloppet var på sommaren.

– Det har inte varit några problem med myndigheter eller nånting. John är ingen flykting. Han började med att dela ut reklam i Lund där paret först bodde.

– På min första dag som reklamutdelare regnade det is. Sen blev det att

dela ut tidningar. Sanna är i dag präst i Svenska kyrkan i Skultorp. Paret bor i Ulvåker utanför Skövde.

– Man hjälper när man kan

– Men SFI i Skövde var lättare än i Lund. Men det är på jobbet och bland de goa jobbkompisarna jag lärt mig svenska på riktigt, säger John. Givetvis är frun läromästare också. Värderingarna som John har är övertydliga tycker jag. Man hjälper när man kan.

Han delar också den svenska fackföreningssrörelsens värderingar. Han vill att fler ska delta i en facklig medlemsutbildning.

På Logent AB jobbar John med emballage åt Volvobolagen och kör mycket truck.

– Nu ska jag hem och laga mat och tvätta, säger han. Det kan han inte förklara för sina bekanta i Kenya. För han har ju en fru.

Jonny Alfredsson

jonny.alfredsson@ifmetall.se

Som lastbilsmechaniker har jag, Mikael, alla fingrar kvar... men ”Min näve har fått möe skit”

På jobbet här om dan så gick jag ut på gården för och ta in ett ekipage för reparation. Jag jobbar som lastbilsmechaniker och har gjort så sen lång tid tillbaka. När jag sträckte mig efter huvudströmbrytaren fick jag se min egen hand och tänkte då att ”den där näven har fått möe skit”...

Jag menar så här. Jag har klämt fingrar, jag har skurit i den, jag har bränt den, jag har stuckit in skruvmejslar i den (en gång så var mejseln inne nära fem centimeter), jag har borrat i den, jag har slagit på den med handsläggan. Jag drog till näven nåt så pass en gång, jag hade ont i drygt en månad efteråt. Jag hade nog behövt gå till nån form av läkare den gången för nåt gick nog tusan sönder. Men det var ju bara vänsternäven och den använder jag ju bara till o hålla i saker med så det gick ändå. Smart? Nej!

Oljor, färger, lim, tvättmedel...

Den där näven åker ofta på att hålla emot när man ska dra loss nåt med muttermaskin. Visst maskinen i högernäven är lågvibrerande. Men vad hjälper det när man håller i en fast nyckel i vänsternäven där alla vibrationer fortplanter sig rätt in i näven liksom. Jag har utsatt näven för alla sorters olika kemikalier. Det är oljor, färger, lim, tvättmedel, lösningsmedel med mera som den doppas i. När det gäller petroleumbaserade lösningsmedel så har näven på senare år börjat protestera med en ilsket röd färg och klåda efter ett par minuter.

Har alla fingrarna kvar

Men det är en sak som då slår mig. Jag har alla fingrar kvar! Hade jag varit i generationen före mig så hade jag garanterat förlorat åtminstone en del av nåt finger med tanke på mitt jobb. Och

med tanke på kemikalier så hade jag haft problem med eksem och grymma torrsprickor som aldrig hade blivit bättre. Jag hade haft hemska problem med vita fingrar o andra vibrationsskador. Så lite bättre har det blivit för min näve, och detta tack vare skyddsombudens verksamhet.

Yrkesfarelag som det hette då

Facken har alltid jobbat med arbetsmiljö. En av våra första viktiga projekt var att få till en lag om arbetsmiljö, en yrkesfarelag som det hette på 1800-talet. Och vi fick en sån efter en facklig och politisk kamp. I lagen kom sedan in att det skulle finnas skyddsombud! Och sedan har vi drivit frågor om arbetsmiljö, många gånger i kraftig motvind. Men våra skyddsombud på golven har gjort detta. Och det kom krav på säkerhet i arbetet. Säkra maskiner som förhindrade att vi skulle behöva förlora fingrar exempelvis. Krav på säkra arbetsmetoder för att förhindra olyckor. Ordning på kemikalier så vi inte ska behöva doppa händerna i vilka soppor som helst. Krav på forskning kring de problem som vi fick för att sen kunna lösa problemen så vi kunde undvika vita fingrar tack vare maskiner som inte vibrera lika mycket.

Skyddsombud under press

Och hela tiden dessa skyddsombud som sett till att regelverket följs av arbetsgivaren. Och det har kunnat ske på grund av att det är vi som utser och äger rollen skyddsombud. Det är vi som utser skyddsombud. Inte arbetsgivaren inte nån myndighet. Vi har makten där för att få nån form av maktbalans. Men detta är hotat! Det finns de som tycker att rollen ska ändras och att myndigheten ska vara den som ansvarar för skyddsombuden. Nu är det ju som så att myndigheten har redan ombud...

Arbetsmiljöinspektörer kallas de. Dom finns redan. Men är lite sällsynta dock. För med myndigheter är det som så att de styrs av politiker. Och så länge politikerna tyckte om inspektörerna så var det lugn och ro. Men 2006 kom det en regering som inte gillade inspektörerna så myndigheten fick rejält mycket mindre pengar och blev tvungna att säga upp en tredjedel av dem. Men 2014 kom det åter en regering som gillade inspektörer så de började satsa pengar på dem istället så de blev fler. Men 2018 blev det ändring igen. Då kom det en regering som gillade inspektörer men de som inte gillar inspektörer, M, KD och SD, styrde över pengarna så det blev till att spara in på dem igen.

Det kunde ha varit värre

Dessa politiker som gör saker, man ska ha klart en sak för sig. De gör det inte för att vara elaka, eller som nån form av ondska eller godhet. De företräder helt enkelt olika intressen. De är tillsatta för att utföra vissa saker för olika organisationer. Deras uppgifter är olika. Så det har inget med elakhet eller ondska att göra. De är vanliga människor med olika uppdrag att utföra. Förstår man det så är det enklare att förstå varför det blir som det blir.

Och nu kommer min tanke, är det bra att eventuellt hantera skyddsombuden på samma sätt som inspektörer? Dvs att politiker ges en chans att fingra på dem. Eller är det bättre att vi arbetare bestämmer över våra skyddsombud och därvidlag över våra egna händer? För just nu dras min näve bara med en klantig operatör, men det kunde varit värre.

Text och foto:

Mikael Gustavsson

mikael.gustavsson@ifmetall.se

Min matlåda

Alltid mackor

Åsa Barrborn arbetar på Tectubes i Hjo.
– Jag äter alltid mackor till lunch.
Äggen är viktigast, så jag står mig.

Korsordsvinnare i nummer 3/2021

1:a pris
Hans Karlsson, Kvänum
2:a pris
Leif Gustavsson, Skövde
3:e pris
Carlos Medina-Oliveira, Falköping

DAGENS FRÅGA: När skrev du ett tillbud senast?

Johan Kraft, huvudskyddsombud på Parker Hannifin i Falköping
Anmälde ett tillbud för bara några dagar sedan. – Vi är bra på att anmäla, men det är värre med åtgärderna från företaget.

Madeleine Fält IAC, Skara
Tillbuds anmälan 14/9. Person saknade säkerhetsväst på log. Avdelning.

Johanna Linder IAC, Skara
Tillbud anmälan 28/9 – ett truck-tillbud.

Johanna Räisäne, Swedish Match, Tidaholm
Anmälde tillbud för ett par månader sedan. En ventil som läckte som blev lagad. Det de inte vet kan de inte åtgärda.

När det är för varmt på jobbet

Bedöm riskerna för din hälsa

Vi minns alla sommaren 2018 då vi fick uppleva en kraftig värmebölja och då som nu fick vi många samtal om just värme på arbetsplatsen så jag tänkte gå igenom lite vad som gäller och vad man kan göra åt det.

Arbete i stark värme är påfrestande för kroppen och mycket stark värme kan vara farligt. Värme sänker prestationsförmågan och arbetstakten. Den försämrar också koncentration, uppmärksamhet och omvärld, vilket även kan medföra risker för andra.

Vi mår inte bra av värme helt enkelt och risken för att bli skadad är större än vad man tror och då är värmen ett arbetsmiljöproblem.

Lagen ger möjligheter

Vad ger oss då lagen för möjligheter att agera mot detta? Det enkla och tråkiga svaret är att det finns ingen klarlagd exakt temperatur för hur varmt det får vara.

Men det finns dock hjälp att få då det i AFS 2020:1 fastslås att "Arbetsplatser inomhus ska ha ett lämpligt termiskt klimat" som det heter på byråkratsvenska.

Då är det mellan +20 till +25 grader som anses vara en ofarlig arbetstemperatur vid lätt och stillasittande arbete. Detta innebär att om det är mer än 26 grader i lokalen skall arbetsgivaren göra en undersökning om åtgärder mot detta. Här får man notera att detta gäller värme under en längre tid, en tillfällig värmebölja på 1...5 dagar anses man få uthärda.

Vad kan man då göra rent praktiskt när det blir för varmt på arbetsplatsen?

Ta upp frågan med arbetsgivaren, påpeka att det är ett problem och att åtgärder krävs.

Gör en riskbedömning, kartlägg vad som kan hända.

Skriv tillbud

Skriv tillbud på detta, någon kan bli skadad dels av värmen men även olycksrisken för andra.

Drick mycket, se till att vatten finns tillgängligt.

Köp fläktar, enkla bordsfläktar gör underverk.

Skärma av solen, t.ex. markiser eller gardiner vid alla fönster.

Möjlighet till återhämtning.

Om det är väldigt varmt kan kortare arbetspass samt fler och tätare planerade pauser behövas.

Mer personal. I vissa fall kan det behövas mer personal för avlastning.

Driv frågan genom skyddsombud

Kan man då lätta på klädseln för att få lite lindring och använda kortbyxor eller kjol, det beror på vilken policy företaget har, man får också skilja på arbetskläder och skyddskläder.

Om man t.ex. jobbar som svetsare måste skyddskläder användas, jobbar man på ett lager kan det vara okey men det är arbetsgivaren som bestämmer.

Om man nu då inte får några åtgärder från arbetsgivaren så får man använda dom lokala skyddsombuden och driva frågan där, och vid behov kan man vända sig till dom regionala skyddsombuden.

Globala uppvärmningen

Det är ett problem idag och det kommer att bli ett ännu större problem i framtiden, den globala uppvärmningen kommer att ge oss mer av extremväder där värmeböljor med högre temperaturer och under längre tid blir ett större problem än vad det är idag, i det systema-

tiska arbetsmiljöarbetet bör detta lyftas och långsiktiga åtgärder planeras.

Klara sommaren

Det kan vara en bra ide att använda sig av företagshälsovården då dom har en stor kompetens av dom här problemen. Det var en lite kort genomgång och jag hoppas att det klarnade lite om vad som gäller och hur man kan göra för att klara varma somrar i framtiden. Har man frågor och funderingar om detta så ring gärna till er avdelning så hjälper vi er vidare.

Foto denna sida: Christer Andreasson

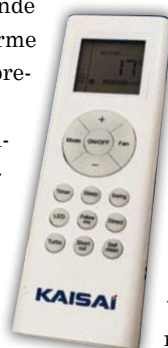

Foto: Christer Andreasson
christer.andreasson@ifmetall.se

Text: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

På kyrkogården i Tidaholm står stenen som minner om 46 fabriks-
arbetares död den 18 februari 1875.

En av de värsta arbetsplatsolyckorna i Sverige

Massgrav till minne av 46 kvinnor

Hur många känner till att en av de allra värsta arbetsplatsolyckorna som hänt i Sverige hände i Tidaholm? Jag är själv född och uppvuxen i Tidaholm. Sedermera utflyttad dock. Men inte var detta nåt som berättades. Att det står en minnessten på kyrkogården var inget som reflekterades över. Det finns ju så många stenar där. Men vad är det jag pratar om då?

Jo så här är det. På 1800-talet växte det fram flera tändsticksfabriker i Sverige, och detta var en riskfylld produktion. Det uppstod ofta småbränder i produktionen, en produktion som ofta gjordes av unga flickor och barn. Det behövdes flinka fingrar när det skulle packas askar på ackord. Kom ihåg att det inte var den moderna säkerhetsstickan som hanterades.

Flera risker

Enda risken var inte bara bränder, fosforstickan avgav även gaser som vid inandning ledde till röta av känen och liknande.

Bränder var vanliga, bland annat hade askfyllningen i fabriken i Motala brunnit. Dom 18 flickor som hade räddat sig ur lågorna där fick tillfälligt jobb på Vulcan i Tidaholm.

Just vid askfyllningen hände det ofta att det uppstod små bränder när tändstickorna råkade antändas vid hanteringen. Nu var man ju inte sämre än att man hade säkerhetsrutiner, man skulle hålla asken i handen tills det brann ut eller lägga asken i en vattenfylld tunna som fanns i lokalen.

Friktionen antände

Den 18 februari 1875 hände det. En ung tjej gjorde precis som de brukar. Hon tar en bunt stickor, knackar dem mot bänken för att för in dem i asken, men friktionen får dem att antändas.

Branden på Vulcan i Tidaholm kom att bli 1800-talets värsta brandkatastrof och något av det värsta som någonsin har inträffat på en svensk industri. 44 kvinnor dog direkt i branden. Två dog inom ett par veckor. Ytterligare nio kvinnor blev svårt brända.

Nu ska hon ta tråget med stickor och bära till vattentunnan. Men den står för långt bort! Det brinner på händerna. Smärtan blir olidlig. Nervsystemet går in i försvar och ser till att tråget slängs liksom.

Explosionsartat förlopp

Branden har redan börjat spridas explosionsartat. Huset de jobbar i är en gammal träbyggnad som nu brinner. Kvinnorna, de flesta 18–20 år gamla samt några barn så unga som 11 år flyr branden, men möts av dörrar som går åt fel håll. Dörrarna går inåt och folkmassan trycker på och vill ut. Dörrarna går inte att öppna.

Detta kom att bli 1800-talets värsta brandkatastrof och något av det värsta som någonsin har inträffat på en svensk industri. 44 kvinnor dog direkt i branden, 2 kvinnor till dog inom ett par veckor. Ytterligare 9 kvinnor var svårt brända.

Totalt överlevde bara 34 kvinnor

som jobbade i askfyllningen. För att ytterligare spä på tragiken så av de 18 kvinnor som överlevde branden i Motala och nu jobbade i Tidaholm så dog 16 av dessa kvinnor i denna brand istället.

Då kvinnorna var brända till oigenkännlighet så begravdes de namnlösa i en massgrav på kyrkogården och en minnessten restes. Det sägs att de ska ha följts av 5 000 personer till graven.

–Guds straff, sa en av ägarna...

En av delägarna i fabriken hade dagen efter branden orsaken klar för sig. Henric von Essen förklarade nämligen för folket i ett tal dagen efter, att branden var Guds straff ty flickorna hade varit ute och dansat kvällen innan. Det blev en utredning som gav en hel del kritik mot fabriksledningen då säkerhet inte hade varit okej. Att man vet hur det gick till beror på att flickan som jobbade med satsen som antände, hon överlevde. Hon intervjuades och av hennes skador kunde man se att hon följt säkerhetsrutinerna. Det var bara det att dessa rutiner var fysiskt omöjliga att följa.

Låt oss dra lärdomar

Detta är väl något att tänka på idag kanske. När vi gör säkerhetsrutiner och liknande, går det att följa dem? Är det fysiskt möjligt? Hur är det med utrymningsvägar, står det bråte överallt eller kommer vi ut? Funkar dörrlås så det går att öppna dörren?

För rätt var det är händer det och då kan en sådan enkel sak som vilket håll dörren går åt bli katastrofal.

Text och foto:

Mikael Gustavsson

mikael.gustavsson@ifmetall.se

SYSTEM AVTRANS- PORT- LEDER	VERK- STÄLL- ANDE UTSKOTT	RÅKAR FÖLK UT FÖR VID DRAMA	BILDAR PARK	KAN MAN FÖR ATT STABIL- ISERA	LUMPEN	KVINNA SOM VET VAD HON VILL	1005 OCH FREKVEN- BAND	BRUKAR MATTFULL SIT BURKINA FASO		FYLLS OCH TÖMS I AFFAR KREDIT	SLUTAR I SOL- NED- GÅNG
RINNER VID SLITI HETTA				ÄR ETIKETT FÖR ATT FÄSTA							
GJORDE MAN KANSKE SOVANDE						BRUKAR DE VID KONTROLL- STATION					
		LEDIGA OCH AV- SPANDA		DEL AV TOTAL- PRISET				KAN SES SOM KIM- FRÖST		KAN DE MÄRK MED KRATS	
KAN SES FA TOT D MOJNA						EN KORT TUR GJORDE VELIG					HAR MÄNGEN VID O- ENIGHET
			STIM ÄR EN AV FISKAR MISSLYCKADES MED SAAB			KAN DE MED ADAPTER FÄR TAGI					
RÖR SIG LÄTHUND VÄRANDE FÄRG			SJÄLSIG FÄR SMA ATT SOMNA					TÄNDES VID FARA BASID- SVAMP			
STACK KAN DE NÄNN I GLAS			DÅ KÄNSLÖR SVALLA	TÄRDE DIN OCH DIN		BLIR MAN LÄTT AV ABSINT		NÄJD ÄR EN SOM JOBBAR MED MAGI		HAN SOM BOR I EKEN	
						EN LITEN FINK VISAR MORAL					
								BLEV NOG FINA BAK- VERKEN			
GÖR VERBAL AKTÖR ?				KAN MAN JU AV SKÖN- HETEN							EN DEL JQBBAR FA VARY
						AVSTÄR LIVETS, NJUTNINGAR SÅ ATT GUD SKA FINNA BEHAG I DEM		HÖRS PÅ SLUTET			
						JQBBAR MED LAKE- MEDEL				SLET OCH SLAPADE	
						HAR OCKRARE GICK UPP					
										ÅTERGÅ GÖR DE GLATT O. ELAKT	
						ÄR KIV I L- KÄR HÖRT HUS	GÖR MAN I PRAKTIK OCTI UPPLAND				
NÅGOT BARA FÖR KVINNOR	KLINT HAR OFTA STAD I UTLAND	BEORDRA TILLBAKA ODLING KLADDA				TÄS NOG GÄRNA PÅ SÖFFAN JOULE		NED- VÄRDEKAR ISLAMIS NAMN PÅ JESUS		JQKD- STRÄNGAR VID FLÖJNING	BRUKAR SÄLLAS FÖRE ARS- SKIFTET
STAD I BERGS- LAG											
VARA I JÄMN- HÖUD										DOS I KVART	
						BRINN- ANDE MASSA GAMMAT					
STRECK PÅ ROS		FÄR FÖLK ATT SLUTA LYSÖNA ITALIEN						AND STÄRT- MEDEL TILL T-FORD			
						VÄDER- STRECK ANRIK BRITTIK SKOLA				STÄR FÖR PÅ PÅ RADION	
MAN I MARS STÄR FÖRST			REST VID NEDBRYT- NING AV FETT- STYCK			VILL MAN KLENOD MAKT- DEKRET				HAR DET MISSSTANKTA	
GJORDE DE MED MÖRSARE	ÖRNITOLÖGEN BRUKAR VÄRA EN ÖRUST ÄR EN	RENA									HAR AN- BENLIGT ÖMFÄNG
			ÄR KÖP ÄR KÖP PLATS- KÖP GRÄS					UPP- SLUPPEN FEST SPEL I JAPAN			
AMPERE FÖR STRÖM- STYRKA	BLIR HÄNDER IIS- VÄTLEN										
VAR DAG SÄGS HÄ SIN						HJÄLPER TILL MED EKO- NOMIN					

Rätt lösning skickas till IF Metall Östra Skaraborg, Skåningstorpavägen 5, 541 22 Skövde. Senast den 14 februari 2022 vill vi ha ditt svar.
Priser: 1:a pris, 4 st Trisslotter. 2-3 pris, 2 st Trisslotter.

Namn _____

Adress _____ Postadress _____